

Verslagen

Impressies van een oefendag

Lange tijd heb ik niet willen meedoen met tellingen in het Waddengebied: grote aantallen vogels en lastige soortherkenning in de winter. Het leek mij meer iets voor superervaren tellers. Toen ik op een gegeven moment toch eens mee ging bleek dat de superervaren tellers in het veld dezelfde onzekerheden kenden ten aanzien van het schatten van grote aantallen en de soms lastige soortherkenning. Ik doe inmiddels al weer diverse jaren met veel plezier mee met de tellingen aan de Groninger Noordkust.

Een van de spannendste dingen bij een telling is altijd het gesprek na afloop (in het Zielhoes te Noordpolderzijl, vooral 's winters, bij voorkeur onder het genot van een glas warme chocolademelk): zouden de anderen ook zo veel Kanoeten hebben? Welke zeldzaamheden zijn er gezien?

Dit nagesprek geeft soms aanleiding tot een knagend gevoel als je de enige bent met grote aantallen Rosse Grutto's, terwijl de anderen wel veel Kanoeten hebben, maar nauwelijks Rosse Grutto's. Natuurlijk het kan wel, de lokale verschillen kunnen groot zijn, maar toch ...

Het presidium van de Wadvogelwerkgroep achtte het de hoogste tijd voor een oefendag met testtellingen, waarbij tellingen van hetzelfde gebied door verschillende tellers onderling kunnen worden vergeleken.

Op 25 september j.l. was het zover. Totaal zo'n 25 personen verzamelden zich in Noordpolderzijl: de nagenoeg complete telgroepen Schothorst en Veenendaal aangevuld met de deskundigen Klaas van Dijk, Kees Koffijberg, Ben Koks, Jouke Prop en Kees Rappoldt.

Beide telgroepen gingen met een aantal experts een kant op: Veenendaal naar het oosten, Schothorst (waar ik bij zat) naar het westen. Op de dijk bleek dat er, evenals bij de normale telling veertien dagen eerder, nog steeds vrij veel meeuwen zaten. Er zat toen waarschijnlijk een recordaantal Storm- en Kokmeeuwen aan de Groninger Noordkust, de palenrijen van de landaanwinningwerken staken als witte strepen het water in. Het tellen van deze 'kleine meeuwen' bleek toch

vrij lastig. De verschillen in verhouding Stormmeeuw-Kokmeeuw tussen de tellers bleken na afloop groot. Hoewel het aantal meeuwen tijdens deze oefendag niet zo groot was als toen, maakt dit wel nieuwsgierig naar de resultaten van de testtellingen.

Er werd begonnen met een complete telling van een stuk kust van een paar honderd meter. Een licht examengevoel viel toch niet te onderdrukken. Ik was enigszins verbaasd toen ik als eerste mijn telescoop opnam om naar het volgende te tellen vak te gaan, maar zag toen dat anderen vanaf dezelfde locaties meerdere vakken tegelijk telden. Ook hierbij zijn er dus verschillen tussen tellers. Er bleek genoeg te zitten: honderden Scholliers, Wulpen, Kok- en Stormmeeuwen (volgens mij), enige tientallen Bergeenden, Wilde Eenden en Zilvers. Verder nog wat los spul: Aalscholvers, Wintertalingen, Pijlstaarten, Smienten, Zilverpluvs, Tureluurs, Eiders, Groenpoten, Soepeenden, een Bruine Kiek en een opvliegende Watersnip. Bijna zag ik nog een mooie groep Wilsters over het hoofd. Ik zag verder wel wat Bontjes langsvliegen, maar niet aan de grond. Buiten de telling om liet ook de Slechtvalk zich zien en zelfs een Havik die hevig werd aangevallen door een Torenavalk. In de veronderstelling dat ik het wel redelijk gedaan had leverde ik mijn telformulier in. Tot mijn schrik zag ik op een ander formulier bij de Kokmeeuw slechts een getal van 75 ingevuld, terwijl er volgens mij bijna tien keer zoveel zaten (gelukkig hoefde er geen naam te worden ingevuld). Helaas zal ik op de resultaten van deze testtelling moeten wachten tot 20 oktober, wanneer tijdens een bijeenkomst in het Natuurmuseum een vervolg zal worden gegeven aan deze oefendag.

Na deze eerste test gingen wij verder in groepjes van vier personen met deskundige. Ik ging mee met Kees Koffijberg. In een uitgekozen vak (dankzij de landaanwinningwerken is de kust mooi in vakken ingedeeld), werden vervolgens verschillende testtellingen gedaan, zoals van het aantal Wulpen, meeuwen (uiteraard) en overige soorten. Er werd gevarieerd met hulpmiddelen (verrekijker, telescoop op standaard vergroting) en dezelf-

de soort werd meerdere keren geteld. Schattingen tussen tellers lagen soms een factor 2 à 3 uit elkaar, maar dezelfde teller had soms ook grote verschillen als een paar keer dezelfde soort werd geteld. Uiteraard gaven de 'kleine meeuwen' weer voldoende gesprekstof. Opvallend genoeg verschilde de schatting van het totale aantal 'kleine meeuwen' door verschillende tellers niet veel, maar gaf de één een verhouding Storm-Kok aan van 1:3, terwijl een ander beweerde dat dit 3:1 was. Later bleek dit ook bij de andere groepen het geval. Een groot probleem hierbij is dat de verdeling Kok-Stormmeeuw niet homogeen is. Dichter bij de kwelderrand zitten over het algemeen wat meer Kokmeeuwen en verder van de kwelderrand meer Stormmeeuwen, maar ook dit is geen wet van Meden en Perzen. Ik ben benieuwd wat er op 20 oktober hierover gezegd zal worden. Een troost(?): bij de volgende telling in november zal naar alle waarschijnlijkheid het aantal 'kleine meeuwen' al weer drastisch zijn verminderd.

Op de terugweg naar het Zielhoes werd als toetje nog even samen met een aantal anderen een grote groep Scholeksters geteld bij de haven: de schattingen lagen tussen de 2100 en ruim 3000 (eigen schatting: 2800) met een uitschieter naar 4400 (ik zal geen namen noemen en de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de desbetreffende teller bij een tweede keer tellen op ongeveer 2300 uitkwam). De mensen van Veenendaal hadden deze groep ook geteld: hier lagen de schattingen uiteen van 1500 tot ruim 4000.

Tijdens de nabespreking in het Zielhoes bleek dat iedereen deze dag als zeer nuttig had ervaren. Tot mijn eigen geruststelling bleken mijn aantalsschattingen redelijk gemiddeld en voor eenzelfde groep vogels redelijk constant (minder dan 10% tussen hoogste en laagste schatting). Echter, ondanks de vrijwel perfecte waarnemingsomstandigheden (goed zicht, tamelijk hoog water) en het ontbreken van de tijdsdruk van een normale telling, blijken er toch determinatieproblemen en grote verschillen te kunnen zijn in de schattingen (overigens een normaal verschijnsel bij dit soort vogeltellingen). Het lijkt ook verstandig om nadere afspraken te maken over de manier van tellen: wel of geen broedvogels, wel of geen insteken maken, etc. Ik denk dat het op

20 oktober een boeiende bijeenkomst zal worden.

Arjo Bunscoeke.